

'we streven naar een integra-
tief zorglandschap waarin de
complementair therapeut een
volwaardige positie inneemt'

Verbinden, verdiepen en vernieuwen

Op weg naar een integratief zorglandschap

Hoofdlijn:

Het congres dat beroepsvereniging VBAG afgelopen april organiseerde had als titel *To be or not to be connected*. Bij verbinding gaat het om het bij elkaar brengen van verschillende perspectieven om elkaar en het groter geheel te kunnen zien. Door zichtbaar te zijn kunnen complementaire zorgverleners zich verbinden met het reguliere veld om samen integratieve zorg te leveren, die het welzijn van de mens dient. Verschillende specialisten die pleiten voor een integratieve benadering van oncologische zorg gaven deze dag wetenschappelijk onderbouwde praktijkvoorbeelden van verbinding, verdieping en vernieuwing.

Annelies van Scheppingen is massagetherapeut en Integrative Medicine zorgverlener. Ze heeft haar eigen praktijk, waar ze mensen met fysieke en psychosomatische klachten begeleidt naar duurzame verbetering van hun gezondheid.

To be or not to be connected, dat is de titel van het congres dat beroepsvereniging V BAG afgelopen april organiseerde voor haar leden en andere geïnteresseerden. Over welke verbinding gaat het dan en waarmee zijn we verbonden? Lennart Ruder, de nieuwe bestuursvoorzitter bij de V BAG, weet die vraag wel te beantwoorden, evenals Dirk Zoutewelle, dr. Věra Novotný en dr. ir. Esther van de Wall, die allen een lans breken voor integratieve zorg.

Lennart vertelt wat de V BAG momenteel aan het neerzetten is: het is een gezelschap in beweging op weg naar de stip op de horizon. ‘Voor ons is die stip een integratief zorgveld, gecreëerd door regulier en complementair samen, die het welzijn van de mens dient. Daarin neemt de complementair therapeut een volwaardige positie in.’ Dit komt naar voren in de visie dat ieder mens kennis heeft en toegang krijgt tot integratieve zorg. V BAG helpt om dit mogelijk te maken aan de hand van drie pijlers: verbinden, verdiepen en vernieuwen. In zekere zin gaan deze pijlers allemaal over zichtbaarheid.

Verbinden, verdiepen en vernieuwen

‘Bij verbinden gaat het om het bij elkaar brengen, en ook naast elkaar leggen, van verschillende perspectieven, om elkaar – maar ook het geheel – te kunnen zien. Dat laatste vind ik het belangrijkste.’ Lennart legt uit waarom het geheel van deze perspectieven zo belangrijk is door de vergelijking te trekken met het raden van het aantal knikkers dat in een grote pot zit. ‘We kennen dit raadsel allemaal wel van vroeger tijdens een braderie of evenement. Vrijwel altijd is het zo dat hooguit een enkeling het juiste aantal raadt, en meestal zelfs niemand. Maar als je het gemiddelde neemt van alle gokjes die gedaan zijn, komt dit veelal heel dicht bij het juiste aantal. Blijkbaar zit de meeste waarheid in het geheel. Een interessant gegeven voor therapeuten die bezig zijn met holistische zorg.’ Lennart bepleit dat als we verbinden, we een eenheid kunnen vormen. ‘Als verenigd complementair veld worden we zichtbaar voor het reguliere veld, om daar vervolgens ook weer een eenheid mee te smeden, die het welzijn van de mens dient.’

Om goed te kunnen verbinden met elkaar en reguliere zorgverleners moeten we ook verdiepen. Lennart legt uit wat hij hiermee bedoelt: ‘We moeten ons afvragen: waarom doen we wat we doen? We moeten ont-dekken: een kijkje

onder de oppervlakte nemen, het idee achter de vorm blootleggen. Laten we op zoek gaan naar dat wat er in wezen toe doet, samen bewustworden. Die beweging wil de V BAG van beneden af stimuleren: onze leden in hun kracht zetten om met elkaar te ont-dekken. Waar verdiepen gaat over bewustwording, gaat vernieuwen over bewustzijn en dat voorleven. Als we laten zien wat we ontdekt hebben geeft dat ook meer zichtbaarheid. We kunnen verbindingen vernieuwen doordat we met elkaar de diepte zijn in geweest.’

Metten is weten

Die vernieuwde verbinding kan worden versterkt door het onderzoek naar de tevredenheid van cliënten over complementaire therapieën en therapeuten, dat de V BAG samen met het UMCG heeft uitgevoerd. Binnen de holistische zorg wordt wetenschappelijk onderzoek vaak met argusogen bekeken. Door te meten wordt de complexe werkelijkheid platgeslagen, is een veelgehoorde mening. Toch vindt Lennart het belangrijk om te meten, zodat de reguliere zorg meer van ons kan weten. Dat is de namelijk de taal die zij begrijpen en belangrijk vinden. De uitkomsten van het genoemde onderzoek zijn eerder dit jaar uitgebreid beschreven in het Vakblad.^[1] ‘Wat wordt aangetoond is iets, wat we al lang weten: we zijn waardevol! Een waardevolle uitkomst was dat de cliënt zich in het complementaire veld gehoord en gezien voelt, wat een van de factoren was waardoor er verandering in de klachten optrad. Ook hier gaat het om verbinding, tussen de therapeut en cliënt.’

Verbinding binnen de oncologische zorg

Het is een mooie opstap naar de overige sprekers, die vanuit hun professe verbinding, verdieping en vernieuwing binnen het veld van de oncologie laten zien. Het inspireert en geeft hoop dat integratieve zorg mogelijk is, en dat we hier zelf een rol in kunnen spelen. >

‘de pijlers verbinden, verdiepen en vernieuwen, gaan in zekere zin over zichtbaarheid’

'het is belangrijk te streven naar integratieve zorg, waarin alleen passende zorg telt'

Dirk Zoutewelle, voedingsexpert en gezondheidswetenschapper, gespecialiseerd in DNA-onderzoek, vertelt het ingrijpende verhaal van zijn met kanker gediagnosticeerde vrouw, die tijdens een reguliere chemobehandeling bijna in coma raakte. Door zijn doortastendheid en kennis over voeding, kon hij zijn vrouw helpen minder kwetsbaar te zijn voor de reguliere behandeling. Dirk: 'Voeding bevat bijvoorbeeld moleculen, die invloed hebben op de expressie van genen, en microRNA-deeltjes die overeenkomen met de genetische informatie voor het maken van antioxidanten. Hierdoor wordt de productie van antioxidanten verhoogd die ontstekingen kunnen remmen.'

Als je het DNA-profiel kent, kun je het risicoprofiel veel beter inschatten. Dirk geeft een voorbeeld: 'Naast een overdraagbare genetische kwetsbaarheid voor borstkanker zorgen omgevingsfactoren, zoals voeding, toxines en stress, via epigenetische mechanismen ook voor een verhoogd risico. Gelukkig is deze epigenetische kwetsbaarheid omkeerbaar door de inname van nutriënten als resveratrol, EGCG, curcumine, quercetine en genisteïne, waardoor de expressie weer kan herstellen.' Het is een van de vele voorbeelden, waaruit blijkt hoe groot de verscheidenheid is in de ontstaansmechanismen van kanker en de meest passende behandeling ervan. Het laat ook zien hoe belangrijk het is dat complementaire en reguliere zorgverleners samenwerken. Dirk heeft al veel mensen kunnen helpen met voedingsadviezen als ondersteuning van de reguliere behandeling. Door de taal van de oncologen te spreken kan hij de verbinding met hen aangaan, met als doel: de gezondheid en het welzijn van de patiënt verbeteren.

Supportive oncology

Internist-hematoloog dr. Věra Novotny is actief binnen Integrative Medicine, omdat zij altijd al op zoek was naar verbinding tussen reguliere en complementaire zorg. Zij is voorstander van het inzetten van wetenschappelijk bewezen complementaire zorg bij kankerpatiënten. Věra: 'Omdat kanker voor dertig tot veertig procent wordt veroorzaakt door ongezonde leefstijlfactoren, is daar ook veel aan te doen. Preventie is hier het sleutelwoord. Maar ook als de diagnose gesteld is kunnen aanpassing in leefstijl en complementaire therapieën het immuunsysteem versterken, zodat een patiënt beter opgewassen is tegen de belastende behandeltechnieken. Vaak vragen patiënten mij bij een conventionele behandeling wat ze zelf kunnen doen om het immuunsysteem te versterken om zich weer meer in balans te voelen.' Gelukkig kan Věra adviseren welke voeding en supplementen, waaronder vitamine D en C, kunnen helpen de afweerreactie te verhogen. Een gezond microbioom heeft invloed op de behandeling, evenals vasten, omdat het onder meer de tumor gevoeliger maakt voor chemotherapie. Massage en acupunctuur vermin-

deren pijn, vermoeidheid en stress. Massage en muziek zorgen voor minder misselijkheid. Een interview met Věra waarin ze uitgebreid uitleg geeft over deze interventies bij kanker staat in nummer 4 van OrthoFyto van dit jaar.^[2]

Věra: 'Er is ontzettend veel te verbinden. We moeten ons weer bewust worden, wie we eigenlijk zijn. Wat ons steunt als we ziek of gezond zijn. Een mens is in staat om verbinding te maken met het spirituele. Bij conventionele zorg zijn we verleerd om naar het grotere geheel te kijken.' Daarom is het zo belangrijk te streven naar integratieve zorg, waarin alleen passende zorg telt.

Opnieuw verbinden met het leven

Dr. ir. Esther van de Wall is naast psychiater en neuro(biooloog) ook lichaamsgericht en energetisch therapeut. Als iemand de diagnose kanker krijgt heeft dit enorme impact op het hele zijn. Het is belangrijk om als therapeut in kaart te brengen hoe de cliënt zich verhoudt tot de ziekte. Esther: 'Vaak identificeren mensen zich met gezond-zijn, niet met ziek-zijn. Ze hebben gezond gegeten, veel bewogen, en toch worden ze ziek.' Esther legt dit uit aan de hand van de verschillende delen van identiteit, volgens de *Deep Democracy* van Mindell. Die stelt dat de primaire identiteit het deel is dat iemand graag wil vasthouden, bijvoorbeeld 'ik ben sterk en vitaal.' Wanneer iemand kanker krijgt, kan dit botsen met die primaire identiteit, want de ziekte confronteert met kwetsbaarheid en angst, lichamelijke veranderingen en/of twijfel aan zingeving. Dat zijn delen waar de persoon zich liever niet mee identificeert, de secundaire identiteit. Deze delen van de identiteit worden moeilijker toegelaten in het bewustzijn. Sommige zijn zelfs zo ongewenst dat ze actief weggestopt worden in het onderbewustzijn, ze worden gemarginaliseerd. Therapeuten kunnen cliënten helpen om zich opnieuw te verbinden met zichzelf, het leven en de mogelijk naderende dood: wie ben ik, wie was ik en wie wil ik zijn? Door het gemarginaliseerde deel te ontdekken en te doorvoelen.

Zowel Dirk, Věra als Esther laten de noodzaak zien van een holistische benadering van een mens, die op een dag de diagnose kanker heeft gekregen. Een mens in al zijn complexiteit, waarvoor een standaardbehandeling niet altijd passend is. Een mens, die zich zal moeten kunnen verbinden met alle aspecten van de veranderde gezondheid en welbevinden, en van ziekte en pijn. Als het leven van iemand met kanker op zijn kop staat, kan hij daar wel wat hulp bij gebruiken. Complementaire therapeuten kunnen, samen met reguliere zorgverleners, de gezondheid en het welzijn van deze mensen helpen verbeteren. Daarvoor is het nodig om zichtbaar te zijn, door je te verbinden, eerst met jezelf, dan met je groep en vervolgens met de ander. Dat vraagt om verdieping en vernieuwing. Wat kies jij: *to be or not to be connected?* ■

BRONVERMELDING:

1. Pattiwaël, R. (2025). *Onderzoek complementaire therapie: hoge tevredenheid en afname van ervaren klachten*. Vakblad Natuurlijke & Integrale Gezondheid, 3: p. 40-45.
2. Lodewijk, M. (2025). *Dokter, wat kan ik zelf doen? Invloed van voeding en leefstijl voor preventie van borstkanker*. OrthoFyto, 4: p. 10-15